

Til lovforslag nr. L 65. Vedtaget af Folketinget ved 3. behandling den 28. maj 1999*)

Forslag

til

Lov om undersøgelse af politiets efterretningsvirksomhed på det politiske område og af de aktiviteter, der var baggrunden for denne virksomhed

§ 1. Der nedsættes en undersøgelseskommission bestående af 5 medlemmer, der udpeges af justitsministeren. Formanden udpeges efter indstilling fra præsidenterne for Østre og Vestre Landsret. 2 medlemmer udpeges efter fælles indstilling fra Institut for Historie ved Københavns Universitet og Historisk Institut ved Århus Universitet. 2 medlemmer udpeges efter fælles indstilling fra Det Juridiske Fakultet ved Københavns Universitet og Juridisk Institut ved Århus Universitet.

Stk. 2. Justitsministeren udpeger undersøgelseskommissionens medlemmer uden indstilling, i det omfang de i stk. 1, 3. og 4. pkt., nævnte institutioner ikke afgiver indstilling.

Stk. 3. Efter aftale med undersøgelseskommissionen udpeger justitsministeren en person, der som udspørger i overensstemmelse med undersøgelseskommissionens bestemmelser tilrettelægger og foretager afhøringer i kommissionen.

Stk. 4. Undersøgelseskommissionen antager den fornødne sekretariatsbistand og anden praktisk bistand.

§ 2. De personer, der efter § 1 deltager i undersøgelsens gennemførelse, skal være uvildige og uafhængige i forhold til de myndigheder og personer, hvis forhold er omfattet af undersøgelsen.

§ 3. Undersøgelseskommissionen har til opgave at undersøge og redegøre for

- 1) politiets efterretningsvirksomhed i perioden 1945-1989 i forhold til politiske partier, faglige konflikter og politisk-ideologisk præge-

de grupperinger og bevægelser i Danmark og

- 2) karakteren af de aktiviteter i politiske partier m.v., der i den nævnte periode var baggrunden for politiets efterretningsvirksomhed på dette område.

Stk. 2. Undersøgelseskommissionen skal endvidere, for så vidt angår perioden 1968-1989, vurdere politiets efterretningsvirksomhed set i forhold til de aktiviteter, der er nævnt i stk. 1, nr. 2, og herunder belyse, om virksomheden er udøvet i overensstemmelse med de regler og retningslinjer, som har været fastsat af Folketinget eller regeringen.

Stk. 3. Undersøgelseskommissionen kan inden for de rammer, der i øvrigt er fastsat i stk. 1 og 2, beslutte, at dens opgave også skal omfatte nærmere angivne forhold, der vedrører perioden efter 1989. Undersøgelseskommissionens beslutninger herom kan ikke påkæres.

§ 4. Undersøgelseskommissionen afgør efter samråd med udspørgeren, hvordan undersøgelsen skal tilrettelægges. Undersøgelsen skal tilrettelægges og gennemføres på en sådan måde, at forholdet til andre lande, hensynet til statens sikkerhed eller til tredjemand ikke skades.

Stk. 2. Undersøgelseskommissionens formand leder kommissionens møder.

Stk. 3. Undersøgelseskommissionen skal føre en protokol over møderne i kommissionen.

Stk. 4. Undersøgelseskommissionen kan anmode særligt sagkyndige om en udtalelse eller anden bistand til brug for undersøgelsen.

§ 5. Enhver har pligt til at stille dokumenter og andet foreliggende materiale til rådighed for undersøgelseskommissionen, når kommissionen anmoder om det. Pligten gælder ikke, i det omfang der efter § 8 ikke er pligt til at afgive forklaring om indholdet af materialet. Materiale, der er udarbejdet af en minister eller embedsmand i embeds medfør, kan ikke nægtes stillet til rådighed under henvisning til, at den pågældende minister eller embedsmand efter § 8 ikke har pligt til at afgive forklaring om indholdet af materialet.

Stk. 2. Pligten efter stk. 1 gælder, uanset om de pågældende oplysninger er undergivet tavshedspligt.

Stk. 3. Pligten efter stk. 1 gælder ikke for politiske partier, bevægelser m.v., hvis aktiviteter er omfattet af den i § 3, stk. 1, nr. 2, nævnte undersøgelse.

§ 6. Opfyldes den pligt, der er nævnt i § 5, stk. 1, ikke, kan undersøgelseskommissionen give skriftligt pålæg om, at materialet skal udleveres eller på anden måde stilles til rådighed for kommissionen.

Stk. 2. Efterkommes pålægget ikke, finder retsplejelovens § 178 tilsvarende anvendelse.

§ 7. Enhver er efter anmodning fra undersøgelseskommissionen forpligtet til at afgive forklaring for kommissionen som vidne, jf. dog stk. 2 og § 8.

Stk. 2. Pligten efter stk. 1 gælder ikke for personer med tilknytning til politiske partier m.v., hvis aktiviteter er omfattet af den i § 3, stk. 1, nr. 2, nævnte undersøgelse.

§ 8. Pligten til at afgive forklaring som vidne gælder ikke for en minister, i det omfang der må antages at foreligge mulighed for strafansvar for den pågældende i anledning af de forhold, afhøringen vedrører. Vidnepligten gælder heller ikke for en embedsmand, i det omfang der må antages at foreligge mulighed for strafansvar eller disciplinæransvar for den pågældende i anledning af de nævnte forhold.

Stk. 2. Vidnepligten gælder i øvrigt med de undtagelser, der er fastsat i retsplejelovens kapitel 18. Retsplejelovens § 169 og § 170, stk. 3, finder dog ikke anvendelse.

§ 9. Reglerne i retsplejelovens kapitel 18 finder i øvrigt tilsvarende anvendelse på afgivelse af forklaring m.v.

Stk. 2. Den, der har afgivet forklaring, har ret til at få en udskrift af sin forklaring.

§ 10. Straffelovens §§ 158-160 finder tilsvarende anvendelse på den, der afgiver falsk forklaring for undersøgelseskommissionen.

§ 11. Den minister eller embedsmand, hvis forhold undersøges, har ret til at lade sig bistå af en bisidder, der beskikkes af kommissionen.

Stk. 2. Undersøgelseskommissionen kan på ethvert tidspunkt beslutte at tilbagekalde en beskikkelse af en bisidder, hvis afgørende hensyn til den i stk. 1 nævnte person eller til andre lande, statens sikkerhed, undersøgelsens gennemførelse eller tredjemand taler for det.

§ 12. Bisidderen har ret til at overvære afhøringer af sin klient i undersøgelseskommissionen. Bisidderen har endvidere adgang til at overvære afhøringer af andre, i det omfang afhøringerne foregår i offentlige møder, jf. § 18, stk. 2. Undersøgelseskommissionen kan give bisidderen adgang til at overvære afhøringer af andre for lukkede døre, hvis væsentlige hensyn til bisidderens mulighed for at varetage sin klients interesser taler for det.

Stk. 2. Undersøgelseskommissionen skal give bisidderen adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, der er af betydning for den pågældendes klient. Bisidderen har ret til at få udskrift af forklaringer afgivet af klienten samt af forklaringer afgivet af andre i offentlige møder, jf. § 18, stk. 2.

Stk. 3. Bisidderen kan gøre sin klient bekendt med samtlige oplysninger, som bisidderen har fået adgang til. Undersøgelseskommissionen kan dog give bisidderen pålæg om ikke at gøre sin klient bekendt med bestemte oplysninger, hvis afgørende hensyn til andre lande, statens sikkerhed, undersøgelsens gennemførelse eller tredjemand taler for det. Bisidderen må ikke uden undersøgelseskommissionens samtykke udlevere materiale, som bisidderen har modtaget fra undersøgelseskommissionen, til sin klient.

Stk. 4. Bisidderen kan anmode undersøgelseskommissionen om at foranstalte bevisførelse.

Stk. 5. Bisidderen kan foretage uddybende afhøring af sin klient og af andre vidner, i det omfang bisidderen efter stk. 1 har adgang til at overvære afhøringen.

§ 13. Undersøgelseskommissionen skal inden afhøringen orientere den minister eller embeds-

F. t. l. vedr. undersøgelse af politiets efterretningsvirksomhed m.v.

mand, hvis forhold undersøges, og dennes bisidder om de forhold af faktisk og eventuelt retlig karakter, som undersøgelsen vedrørende den pågældende omfatter.

Stk. 2. Undersøgelseskommissionen skal efter bevisførelsen orientere den pågældende minister eller embedsmand og dennes bisidder om de faktiske og eventuelt retlige forhold vedrørende den pågældende, som kommissionen overvejer at give udtryk for i sin beretning.

Stk. 3. Ministre og embedsmænd samt deres bisiddere har ved undersøgelsens afslutning ret til at afgive en skriftlig udtalelse til kommissionen om de faktiske og eventuelt retlige spørgsmål, som undersøgelsen rejser vedrørende de pågældende.

§ 14. Justitsministeren fastsætter salær og godtgørelse til bisidderen efter de takster, der gælder for beskikkede forsvarere i straffesager. Undersøgelseskommissionen afgiver indstilling til justitsministeren herom.

§ 15. De personer, der efter § 1 deltager i undersøgelsens gennemførelse, har under ansvar efter straffelovens §§ 152-152 e tavshedspligt med hensyn til enhver oplysning, som de under deres virksomhed får kendskab til.

Stk. 2. Den tavshedspligt, der er nævnt i stk. 1, finder tilsvarende anvendelse på bisidderen samt på personer, der efter § 4, stk. 4, anmodes om at yde bistand til kommissionen.

§ 16. Den tavshedspligt, der følger af § 15, stk. 1, er ikke til hinder for, at undersøgelseskommissionen udleverer materiale, der indgår i undersøgelsen, til vidner og deres bisiddere, hvis det er af betydning for at besvare de spørgsmål, som kommissionen stiller.

Stk. 2. Der er tavshedspligt med hensyn til materiale, der udleveres efter stk. 1. Straffelovens §§ 152-152 e finder tilsvarende anvendelse.

§ 17. Lov om offentlighed i forvaltningen, forvaltningsloven, lov om offentlige myndigheders registre og ombudsmandsloven gælder ikke for den virksomhed, der udøves af undersøgelseskommissionen.

§ 18. Møder i undersøgelseskommissionen foregår for lukkede døre.

Stk. 2. Undersøgelseskommissionen kan dog bestemme, at møder er offentlige, i det omfang der foretages afhøring om generelle spørgsmål vedrørende efterretningstjenestens virksomhed i tiden før 1990.

Stk. 3. Undersøgelseskommissionens beslutninger efter stk. 1 og 2 kan ikke påkæres.

§ 19. Undersøgelseskommissionens beslutninger kan af enhver, der har retlig interesse heri, inden 2 uger efter, at beslutningen er meddelt den pågældende, indbringes for Østre Landsret, jf. dog § 18, stk. 3. Indbringelsen sker ved indgivelse af kæreskrift til undersøgelseskommissionen. Reglerne om kæremål i borgerlige sager finder i øvrigt tilsvarende anvendelse. Afholdes retsmøde, foregår mødet for lukkede døre.

Stk. 2. Undersøgelseskommissionens beslutninger om nægtelse af at beskikke en bestemt person som bisidder og om tilbagekaldelse af en bisidderbeskikkelse indbringes for Den Særlige Klageret. Stk. 1, sidste pkt., og retsplejelovens § 737 finder tilsvarende anvendelse.

§ 20. Undersøgelseskommissionen afgiver en beretning om resultatet af sin undersøgelse til justitsministeren, der offentliggør beretningen.

§ 21. Loven træder i kraft ved bekendtgørelsen i Lovtidende.

§ 22. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

IVAR HANSEN

/ Grete Schødts